Szalay László Pál

Tízen túliak társasága

Egyik nagyapámat sem ismerhettem. Előbb mentek, minthogy jöttem. Az egyik Kisszekeresről, a másik Szatmárcsekéből, az életük őrálló helyéről takarította be őket az Úristen. Ahol az ő lépéseik meglassultak, én a lépéseimet ott tanultam. Akiket ők oktattak, neveltek a hitre, én az ő ajkukon csüngtem, első szavaim nekik csücsörgettem. Ha közvetlenül nem is, de közvetve, fényképről, kézzel írt vizsgaprédikációból, szóbeszédből, mégis élő alakká, nagyapákká váltak. Szalay Pali kis ember volt, annál nagyobb megbecsültséggel. Czövek Károly szigorúan nevelte három gyermekét, és ha csak ránézett édesanyámra, elpityeredett, pedig egyébként angyalkámnak hívta. Két ős, egy hivatás, közös hivatástudat: református lelkésznek lenni.

Az idő nem kímél semmit. Leginkább a múlton hagyja mélyen maró nyomait. Édesapám, amikor Kenderesen laktunk, és sok időt töltött nálunk az édesanyja, panaszkodott, hogy nem tud vele a régi dolgokról beszélgetni. Mire én faggattam volna aput, már neki nem volt kedve válaszolni. A múlt kihűlni látszik, még ezeken a forró nyári napokon is, én meg körberajzolnám, csak legyen rá szavam.

Születésnapokat ülünk és lassan kifogyunk az időből, pedig van még mit mondani egymásnak. Kevésszer alkalmas az az idő a súlyozott szóra, amit nem görget tova a beszédáradat következő tajtékos hulláma. Már az is nagy dolognak tűnik, ha biztosítjuk a másikat arról, hogy gondoltunk rá. Zádi, a nagyobbik lányom elsején lett 12. A keresztapja délelőtt hívta, de nem tudtuk egymást telefon mellett találni. Délután, Zádi már a saját tabletjén fogadta a keresztszülők jókívánságait. A család összeér valahol az éter, a múlt, az emlékek és a jelen partjain. Zádi tudja, hol nyugszik a két nagyapám, az ő dédapjai, virágot ültetett a sírjukra. Tudja, hol van Szatmár, s hogy a felmenői onnan is jöttek.

Tizenkettő. Tízen túli már, és saját világa van. Ez leginkább a Kohei Horikosié, s az általa megteremtett Hősakadémiáé. Kimerevített, kevés vonallal, még kevesebb mimikával megrajzolt manga. De hát mit várok, maga a manga is annyit tesz, vázlat. Japán jeleket rajzol a kezére, távol-keleti szavakat mormol ébredés után: ohayou. Erzsi nagyija gyanakodva néz, én a széles látókörre, az idegen kultúrák megismerésére, az elfogadás tanulására hivatkozom, de közben magam is kutatom a miérteket. Gyermekkoromban csak egyszer találkoztam japán írásjelekkel. Amikor a kenderesi parókiára betoppant Bacskulin József, alias Kulin Bán, és könyvét dedikálással ellátva otthagyta az iroda asztalán. *„Sem kelet, sem nyugat, – távolkelet!"* – állt a könyv borítóján. Azt, hogy a szemorvost, aki lelkes japánbarát és revizionista

gondolkodású férfiú volt, milyen lélek fútta be a Szent István út 37 szám alá, nem tudjuk. Talán az, hogy egykor papnak készült, és a 4-es út mellett nem tudott elszakadni a dombon magasodó templom vonzásától, vagy megérezte a sakk szeretetét, mivel ő maga is Szabadka bajnoka volt, és Lékót világbajnokká szerette volna avanzsálni. A semmiből tűnt fel a nagy temperamentumával, s eloszlottak szavai, akár a parfüm, csak a könyv és a japán jelek maradtak, talán Zádi megfejti ezeket is.

Tizenkettő lett ő is, én is a napokban. Ő évben, én könyvben. Túl vagyunk a tízen, ezt hívják tízen túliaknak. Legutóbb a hetedik könyves közreműködésemnél vontam mérleget. Az utolsó bekezdésemben stílszerűen hivatkoztam a szent számra. Semmi direktség, kimódoltság nincs benne, hogy a tizenkettő sem profán a sorban, utána is kellett számolnom. Az új Jeruzsálem kőfala 12 alapkövön nyugszik, olvassuk János Jelenéseiben. Tizenkét könyv, ahogy Jákób fiai, vagy épp a választott tanítványok száma. Egy előadás leirata – ilyen még nem volt – amit a Protestáns Akadémia keretében tartottam Pátyon. A kertről beszéltem, jobb lett volna, ha a feleségem teszi, de így rendeltetett. A kert, mint az áhítat helye. A szöveg nem akadémikus, de nagyon őszinte. Nincsenek hivatkozások, lábjegyzetek, idézetek, csak szabadon áramló gondolatok. A szó papírt kapott, keretbe foglaltatott. A címlapra ez került: *Úton egy új világba*. Bár lenne az új világban olvasó is, nem csak út.

Azzal kezdtem, hogy nem ismerhettem nagyapáimat, mert lassan érkeztem meg. Isten azonban, aki ismerte őket, mi több ismerte az apámtól örökölt kíváncsiságomat, és nem hagy ajándékok nélkül, még ha tízen túliak lettünk is Zádival. Valamikor nagyon régen Nagy Lajos, alias Zsadányi Lajos arra jutott, hogy kopácsol, kopácsol az írógépével. Lajos bácsi írni szeretett, gondolta az jó lesz annak, aki meg olvasni szeret. Megírt ő mindent, tejcsarnokot, aratást, gyógynövényest, miniszterelnöki gólt, a svéd emigráns hazalátogatását, a Veres Péter-i türelmet. A hétköznapi élet krónikása volt, és belerajzolta a történetbe az embert, úgy ahogy van. Mit sem tudtam én a zsadányi származású Nagy Lajosról, míg Löki Viktor barátom, – a temetőkertek flórájának és faunájának nagy ismerője – át nem küld egy oldalt az este. Dörzsölöm a szemem, húzom a fényerőt, emelem az orromhoz a kijelzőt. Írja: *„Nem-e rokon fut a soron?"* Hát bizony az volt, mert Zsadányi, szatmárcsekei legátus volt, és a látogatásának nyoma maradt: *Kölcsey tekintetes úr birtokán* címmel. A váratlan pár sor, és már ott is voltam Csekén a templomban, és hallom, ahogy az ősöm nemesbbé faricskálja az ifjú lelket, és beülteti az teológust Kölcsey székébe. Ez maradt nekünk tízen túliaknak, hogy a sorok a végén a címzettjükhöz kerülnek.